

De MOgroep op werkbezoek

Porthos en het Maatschappelijk Werk Walcheren (MWW) in Middelburg (16-11-2012 – Ernst Radius)

'Wandelende voordeuren'

De MOgroep ging op werkbezoek bij Porthos en het Maatschappelijk Werk Walcheren (MWW) in Middelburg. Aan tafel zitten André de Visser (project- en informatiemanager), Finus Kuijs (divisiemanager) van MWW en Ernst Radius namens de MOgroep. Onderwerp van gesprek: de rol van MWW in Porthos, de relatie met jeugdzorg en de ontwikkelingen daarin.

Porthos als toegang voor onder andere Maatschappelijk Werk

Porthos is een gecombineerd loket van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in de gemeenten Middelburg en Vlissingen. In het loket werken de gemeenten samen met Stichting Welzijn Middelburg, Maatschappelijk Werk Walcheren, MEE Zeeland, GGD JGZ 0-19, Indigo (preventie) en Bureau Jeugdzorg. Porthos is er voor informatie en advies aan alle burgers van Middelburg en Vlissingen. In Vlissingen is de bibliotheek een extra samenwerkingspartner. Porthospartners zijn ook werkzaam in het gecombineerde CJG/Wmo-loket van Vraagpunt Veere, daar is Stichting Welzijn Veere als extra partner betrokken.

Porthos is niet alleen een fysiek loket, maar ook een visie op samenwerking en een gebouw. Die gebouwen zijn tevens de voordeur van het AMW en straks wellicht ook voor MEE en het huidige Bureau Jeugdzorg.

Wandelende voordeuren

Porthos is echter nog meer. Zeker jongeren komen er niet zomaar binnenlopen. Landelijk onderzoek toont aan dat zo'n 10 % van de jongeren een CJG weleens rechtstreeks bezoekt. De vindplaatsen van hen zijn buiten, in de buurt en in de wijk. Daar zijn de welzijnswerkers van Stichting Welzijn Middelburg en Veere, maatschappelijk werkers en schoolmaatschappelijk werkers, om hen te

vinden. Zij zijn de wandelende voordeuren van Porthos/Vraagpunt Veere op locatie en in de wijk. MWW gaat door met de samenwerking. Finus Kuijs: 'Er is een plafond bereikt voor de huidige vorm van samenwerking. Het is vanuit de verschillende organisaties opgezet en we moeten nu verder, waarbij organisatorische, juridische en financiële schotten zoveel mogelijk moeten worden weggenomen. Dat vraagt echt om over de schutting kijken! Het is belangrijk om dan op bestuurlijk niveau tot goede samenwerkingsafspraken te komen en dan weer verder te gaan in de praktische uitwerking daarvan door de partijen.'

Hulpaanbieders en gemeenten moeten elkaar vinden

De doorontwikkeling van Porthos heeft veel raakvlakken met de huidige transitie en transformaties, waarbij hulpaanbieders en gemeenten elkaar als netwerkpartners moeten zien te vinden. Om te voorkomen dat iedereen vanuit zijn eigen belang een deel van de totale puzzel legt, is een integrale blik op alle domeinen (CJG/Wmo, Veiligheidshuis, Onderwijs, Werk en inkomen en Gezondheid) en doelgroepen nodig. Daarbij is het klantperspectief leidend, maar dienen alle belangen meegenomen en afgewogen te worden. Alleen op die manier kan voorkomen worden dat er nieuwe schotten en bureaucratie ontstaan, die een extra claim op de capaciteit van de eerste lijn leggen.

Eigen kracht vraagt ook om professionaliteit

André de Visser: 'Het gaat om gezinnen met meerdere problemen, wat om een brede aanpak vraagt. De brochure van de MOgroep *Aan beide zijden van de voordeur* illustreert dit nog steeds erg goed. Daarom hangt er op de voordeur van Porthos wat ons betreft straks niet meer een apart bordje van algemeen maatschappelijk werk. De brede blik van de hulpverlener wordt daarom ook steeds belangrijker, maar is soms wel lastig. Schoolmaatschappelijk werk kijkt vanuit de focus op het kind dat deel uitmaakt van een gezin naar een casus. Een algemeen maatschappelijk werker heeft het gezin als aangrijpingspunt, waarin ook kinderen betrokken zijn.'

In de transitie wordt sterke nadruk gelegd op eigen kracht, maar die heeft ook zijn grenzen. In sommige situaties heeft de cliënt niet de gelegenheid om het op eigen kracht te doen en heeft hij juist een professioneel steuntje nodig. Dat vraagt wel om maatwerk. Kantelings- of keukentafelgesprekken werken goed, maar het risico bestaat dat het middel tot doel wordt verheven. Er moet voorkomen worden dat bijvoorbeeld AMW als vrij toegankelijke voorliggende voorziening ineens achter een beschikking komt te zitten, met alle wet- en regelgeving van dien vanuit de Algemene wet bestuursrecht. Dat zou het werk ernstig belemmeren.

Samenwerking tussen domeinen en lijnen

Het gevaar bestaat dat vanuit elke discipline een eigen 'één-gezin- één-plan' wordt gemaakt, waardoor het gezin toch weer met veel verschillende hulpverleners en coördinatoren te maken krijgt. Daarom moet je de grenzen van het CJG/Wmo-domein zo ver mogelijk oprekken, vinden beide gesprekspartners. Biedt professionals de ruimte om professioneel te handelen, om elkaar te vinden en samen te werken, vanuit het belang van de klant. Pas als er echt een beschikking of indicatie nodig is om de noodzakelijke hulp in te schakelen, is het nodig om een hekje te plaatsen. Nu is de praktijk dat daar al heel snel tegenaan wordt gelopen. Kuijs: 'Wat ons betreft kan het in de toekomst samengevoegde AMK en SHG gesitueerd zijn in het Veiligheidshuis, als ze positioneel nog maar steeds deel uitmaken van de hulpverlening binnen het domein van het CJG /Wmo.'

Kritiek op nieuwe wet Jeugdhulp

Dat was dan ook de kern van hun reactie op de nieuwe conceptwet Jeugdhulp, waarin volgens Kuijs het onderscheid tussen de vrij toegankelijke hulp aan jongeren (bijvoorbeeld door schoolmaatschappelijk werk) te weinig gescheiden wordt van de zwaardere vormen van jeugdhulp. 'Daardoor dreigt de idiote situatie te ontstaan dat maatschappelijk werkers zich moet laten bijscholen tot jeugdhulpaanbieder of onder auspiciën daarvan hun werk moeten doen, aangezien alle werkzaamheden onder de definitie van jeugdhulp komen te vallen. Onnodig bureaucratisch en kostenverhogend als je het ons vraagt.' Daarom is het zo belangrijk dat er wettelijk ruimte komt om efficiënt met elkaar samen te werken en nieuwe loketten en schotten te voorkomen.

Effectiviteit en efficiëntie

Medewerkers moeten zowel receptief als outreachend werken. In de nieuwe zienswijze gaan meer medewerkers eropaf, zij hebben loopvermogen naar de fysieke loketten: maatschappelijk werkers, jeugdzorgwerkers, welzijnswerkers. Maar dat vraagt wel voldoende capaciteit om beide aspecten te organiseren. Daarbij moet niet de fout worden gemaakt dat die capaciteit weer opgeknipt wordt in allerlei specialistische teams. Dat is inefficiënt en duurder. Alle medewerkers moeten feitelijk wandelende voordeuren zijn. Andere hulpverleners kunnen dit dan alleen doen als er een indicatiestelling is geweest. Dat hindert de flexibiliteit van handelen.

Eén-gezin-één-plan? Dan ook één regisseur!

Finus Kuijs: 'Wat ons betreft vraagt één-gezin-één-plan ook om één casusregisseur, die een generalist is en samen met het gezin de regie heeft en houdt, de eigen kracht stimuleert, maar zelf ook inhoudelijk betrokken is. Deze regisseur betreft de professionals erbij die nodig zijn, schaaft op en schaaft af en zorgt voor een integrale aanpak bij multiproblematiek. Per casus ontstaat dan een wisselend team van hulpverleners. Zij doen hun werk in de belevingswereld van het gezin, wat een effectieve, werkbare invulling geeft aan het idee van wijkgericht werken. Daarnaast moet ook worden gekeken hoe er effectiever gewerkt kan gaan worden, bijvoorbeeld op bestuurlijk niveau, anders wordt de transitie geen transformatie. In de transformatie moet het vooral gaan over de competenties en de beschikbaarheid van medewerkers. Als het dichtbij kan, laagdrempelig en vroegtijdig, moet dat ook gebeuren, ook vanuit financieel oogpunt. "Licht waar het kan, zwaar wat het moet", is een zinnige (financiële) leidraad die we voor ogen moeten houden.'

Twee keer verantwoord is dubbel werk

Komt, als jeugdzorg overgaat naar gemeenten, ook het onderdeel van inspectie en registratiedwang over? Moet een organisatie zich zowel horizontaal gaan verantwoorden (richting klanten en gemeenteraad) als verticaal, naar ministerie en inspecties?

Dit levert dubbel werk op en geen efficiency. Bureaucratie zal de vrijheid en de slagkracht van de professional gaan hinderen, zoals nu al gebeurt in de jeugdzorg. Bijvoorbeeld in dossiervorming. Het wetsvoorstel is nu te veel een harnas waarin activiteiten moeten worden uitgevoerd. De verkokering is er nog niet uitgehaald.

Finus: 'Door samen te werken zien we al verbetering ontstaan. Je leert elkaar kennen, elkaars taal en werkwijze. Er zijn wel regels en schotten die de efficiency belemmeren en het ook niet goedkoper maken, dat is toch ook een opdracht. Bij Porthos wordt jeugdzorg 2.0 verder ontwikkeld, juist om die zwaardere indicaties terug te brengen en dichter en sneller in het gezin iets te kunnen doen. We doen al een project met jeugdzorgaanbieder Juvent om zonder indicatie hulp te verlenen. Dit gebeurt

door IPT (intensieve pedagogische thuisbegeleiding) achter de indicatie weg te halen en beschikbaar te stellen in de eerste lijn. Dit is al uitgebreid met ander aanbod van Juvent en we willen graag verder experimenteren met bijvoorbeeld de vrijwillige thuisbegeleiding van Zorgstroom.'

Problemen houden niet op als je achttien wordt

Andre: 'Lastig in de huidige samenwerking met jeugdzorg is dat de Wet op de jeugdzorg de grens bij 18 jaar legt en wij vanuit het CJG werken met de leeftijdsgrens van 23 jaar. De problematiek stopt echter niet bij 18 jaar, noch bij 23. Die klant blijft gewoon komen. Bovendien loopt het CJG-domein bij ons over in het Wmo-domein. Wat gebeurt er dus als de geïndiceerde jeugdzorg stopt en de financiering overgaat op een andere partij? Gemeenten zullen daarover afspraken moeten maken met verzekeraars en het Zorgkantoor. Tot slot is het ook een vraag hoe gemeenten straks jeugdzorg gaat inkopen. Gaan zij een subsidierelatie aan met de jeugdzorgaanbieder of wordt het uurtje factuurtje? Dat zal wellicht ook weer van invloed zijn op de samenwerking tussen Porthos en de zorgaanbieders.'